

قائم مقام پژوهشکده شورای نگهبان در مورد ارتباط اصل ۲۷ قانون اساسی و مبانی حقوق بشری این موضوع گفت: «برای اینکه تکلیف خود را با اصل ۲۷ در نظام حقوقی و سیاسی کشور روشن کنیم اصلاً نوبت به مسائل حقوق بشری در این زمینه نمی‌رسد و جای احتجاج نمی‌ماند. خودمان به اندازه کافی مؤیدات این را داریم که باید از این پتانسیل‌ها اهداف و توصیه‌های قانون اساسی استفاده کنیم. چالش اصلی تزامن نگاه کسانی که بالفعل قدرت را در دست دارند و می‌خواهند جایگاه خودشان را تثبیت کنند، با نگاهی است که منطبق با مبانی و اهداف قانون اساسی است و به دنبال اجرای آن است. باید به این موضوع فکر کنیم که با چه راهکارهای حقوقی یا سیاسی می‌توانیم به غلبه نگاه دوم در کشور کمک کنیم».

پیگیری آزادی‌ها از طرق زیرزمینی

دکتر بیژن عباسی ضمن بررسی تبعات بی‌توجهی به موضوع تجمعات و راهپیمایی‌ها و اشاره به اعتراضات بنزینی در کشور، اظهار داشت: «وقتی شما در مورد اجتماعات و راهپیمایی‌ها قانون‌گذاری نمی‌کنید یا قانون‌گذاری شما محدودکننده است، همین‌ها باعث می‌شود که فعالیت‌هایی به صورت زیرزمینی رخ دهد و احزاب، گروه‌ها و اجتماعات به صورت زیرزمینی فعالیت خود را انجام خواهند داد. باید قوانین را به نحوی وضع کنیم که متناسب با شرایط و مقتضیات جامعه باشد و پس از آن اجرای آن را خیلی جدی بگیریم».

فقط با قانون نمی‌شود کشور را اداره کرد، در کنار قانون آموزش، فرهنگ‌سازی، توانمندسازی فکری و مالی مردم نیز لازم است که بتوانند در صحنه حضور داشته باشند و مشارکت کنند. البته مشارکت مردم در اداره امور کشور فقط به رأی دادن در انتخابات هم خلاصه نشود؛ یعنی همراه رئیس‌جمهور، نمایندگان مجلس و اعضای شوراهای محلی باشند و انتقاد کنند. باید این‌ها را تقویت کنیم یعنی اگر قوانین و مقررات نداریم، بنویسیم؛ یا اگر اشکال دارد، اصلاح کنیم، یا هیچ مشکلی نیست، این را تشویق کنیم در رسانه‌ها و از نظرات مردم استفاده کنیم، کسی که در حوزه عمومی اظهار نظر می‌کند، دلسوز است».

اصل ۲۷ با نگاه مصلحت‌انگارانه برخی به مسلخ رفته است

عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس در رابطه با مصلحت‌اندیشی‌های که از سوی برخی مسئولین در رابطه با اجرای اصل ۲۷ قانون اساسی انجام می‌شود، گفت: «من فکر می‌کنم مصلحت‌اندیشی را قانون‌گذار اساسی ذکر کرده است. در عالم حقوق اگر مصالح امروز را تغییر یافته تلقی می‌کنیم، سازوکارهای مختلفی وجود دارد. یکی اصلاح قانون اساسی و دیگری بحث سیاست‌های کلی است، حتی بحث قانون‌گذاری عادی هم هست که می‌توانیم به اصول تفسیر بردار قانون اساسی جهت دهیم؛ هرچند تفسیرهایی که مرجوح باشد از جهت لغوی؛ یعنی جایی که تاب تفسیر دارد، تفسیر دورتر به لفظ را انتخاب می‌کنیم. برای همین من با مصلحت‌سنجی به این معنا در اجرای قانون مخالف هستم. مصلحت‌سنجی را قانون‌گذار اساسی کرده، اگر جمع‌بندی نظام سیاسی این است که اشتباه کردیم این حق را دادیم، به صورت رسمی این را اعلام کنیم. می‌توانیم با عرف و قانون‌گذاری یا با اجرا، تغییرات نرمی در قانون اساسی ایجاد کنیم. منتهای «شترسواری دولا دولا نمی‌شود» اینکه بگوییم این درست است، ولی اجرا نکنیم، کار درستی نیست».

دکتر محمد بهادری جهرمی ضمن اشاره به لایحه‌ای که در سال ۱۳۹۵ در این رابطه به قانون تبدیل شد، ادامه داد: «بدون درخواست دولت با تغییر دولت لایحه دولت قبلی به قانون تبدیل نخواهد شد. کلاً این مصلحت‌اندیشی‌های سیاسی که در حاکمان دستگاه‌های اجرایی و تقنینی ما به خصوص بوده است. البته قسمت‌های دیگر هم کم‌وبیش بوده، ولی آنچه در عرصه قانون‌گذاری و اجرا برای ما اهمیت دارد همین دو قوه است؛ بحث میل به حفظ و توسعه قدرت خاص یک جریان سیاسی نبود. چه جریاناتی که امروز مطرح است، چه جریاناتی که اوایل انقلاب مطرح بودند، همیشه در دوره‌ای که دولت را در دست داشتند، (البته، استثنائات محدودی را می‌شود شناسایی کرد یا اشخاص خاصی را می‌شود مستثنا کرد)، میل به استقرار و توسعه قدرت خود داشتند، می‌شود این را در نشست مجزایی مطرح کرد چون در این زمینه

علاقه داشتیم هر وقت اسناد و سوابق تقنینی را نگاه می‌کنم دسته‌بندی می‌کنم، می‌توانم از همه دولت‌ها و همه مجلس‌ها مصادیقی را بگویم که با نگاه توسعه‌محور به اختیارات خودشان چطور قانون اساسی را در مصادیق خیلی اجلی محدود کردند».

تدوین لایحه با هماهنگی دولت و مجلس

دکتر بیژن عباسی در ادامه راهکارهای تغییر وضعیت موجود و رسیدن به وضعیت مطلوب را مورد ارزیابی قرار داد و یادآوری کرد: «یک راهکار حقوقی و یک راهکار اجتماعی سیاسی داریم که نیازمند اراده و عزمی است، برای اینکه اصل ۲۷ قانون اساسی را اجرایی کنیم؛ دولت و مجلس باید به نظر اکثریت مردم توجه داشته باشند و از نظر راهکار حقوقی نیازمند قانون در اجرای این اصل هستیم. پیشنهاد صریح من این است که حتماً یک لایحه ارائه شود و با هدف تسهیل اجرای این حق دولت و مجلس همکاری و هماهنگی داشته باشند».

در انتهای این نشست دکتر بهادری جهرمی درباره راهکار مدنظر خود برای اجرای هرچه بهتر اصل ۲۷ قانون اساسی، پیشنهاد داد: «حاکمیت نظرات ذی‌نفعان و کارشناسان و دغدغه‌مندان این حوزه را استماع کند؛ یعنی نظر مخالفین، موافقین، ذی‌نفعان، اتباع قانون را بشنود و قانون جامع آزادی اجتماعات و راهپیمایی‌ها را در شقوق مختلف آن و محدودیت‌های ضروری و منطقی و هماهنگ با چارچوب نظام حقوقی کشور تدوین کند».

قائم‌مقام پژوهشکده شورای نگهبان همچنین بر این نکته تأکید کرد: «مجلس را نهاد خوبی برای اینکه بتواند پیش‌نویس خوبی در اجرای اصل ۲۷ قانون اساسی تهیه کند در این قبیل موارد نمی‌بینم. این‌ها مواردی است که باید از دولت شروع شود؛ ولو اینکه به مجلس اختیار بالا پایین کردن قانون را بدهد. این‌طور موارد که جنبه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، امنیتی، فرهنگی و شئون مختلفی دارد و مباحث دقیقی است، نیازمند این است که کارشناسی گسترده‌ای داشته باشد؛ ولی مجلس این توان را ندارد. من فکر می‌کنم مجلس در قوانین فنی به خصوص، توان تغییرزبانی ندارد».